

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานะความมั่นคงอาหารของชุมชนชาวประมงชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน กลุ่มเพาะเลี้ยงหอย ประมงพาณิชย์ กลุ่มลูกจ้างประมง และกลุ่มค้าขายผลผลิตประมง เพื่อหาคำตอบว่าสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารของแต่ละกลุ่มในภาพรวมเป็นอย่างไร และรายบุคคลเป็นอย่างไร ครั้วเรือที่สามารถปรับตัวได้มีวิธีการปรับตัวอย่างไร ส่วนครั้วเรือที่ยังไม่มีความมั่นคงทางอาหารนั้นเกิดจากปัญหาอะไร จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร ซึ่งการศึกษาจะพิจารณาความมั่นคงทางอาหารใน 2 มิติ คือ มิติการเข้าถึงและมิติความมีเสถียรภาพ รูปแบบการปรับตัวในอดีต บทบาทของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อสถานะความมั่นคงอาหาร

ผลการศึกษา พบว่า ความมั่นคงทางอาหารด้านการเข้าถึงอาหาร โดยให้ครั้วเรือประเมินความสามารถในการเข้าถึงอาหารของตนเอง จากความสะดวกในการได้มาซึ่งวัตถุดิบอาหารทั้ง 10 กลุ่ม ครั้วเรือส่วนใหญ่เห็นว่าความสามารถในการเข้าถึงวัตถุดิบอาหารของตนอยู่ในระดับสูงมาก คือ มากกว่า 9 คะแนน ด้านความมีเสถียรภาพทางอาหาร ผลการศึกษาพบว่า ครั้วเรือประเมินความเสี่ยงทั้ง 11 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5.78 คะแนน (ตั้งแต่ 4.80-7.49 คะแนน)

ด้านการปรับตัวของครั้วเรือประมง จากความเสี่ยงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในช่วงหลังจากมีโครงการ Sea food Bank ที่เปิดโอกาสให้เอกชนจับจองพื้นที่ทะเลสาธารณะเป็นกรรมสิทธิ์ ประกอบการการบังคับใช้กฎหมายมีข้อจำกัดทำให้นายทุนบุกรุกพื้นที่เลี้ยงหอยนอกเขตอนุญาต โดยปราศจากการควบคุม ผนวกกับปัญหาน้ำเสียจากนาุ้งและชุมชน ชาวประมงต้องปรับตัวอย่างมากโดยต้องลงทุนขยายขนาดเรือ และเพิ่มชนิดและปริมาณเครื่องมือซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูง รายได้และแหล่งเงินทุนจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการปรับตัวในช่วงนี้ นอกจากการปรับตัวภายในครั้วเรือแล้วชาวประมงยังมีรูปแบบการปรับตัวโดยการรวมกลุ่มเคลื่อนไหว มีการก่อตั้งกลุ่มองค์กรภาคประชาชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของชุมชนตลอดแนวชายฝั่งอ่าวบ้านดอน โดยมีวัตถุประสงค์ไปในทิศทางเดียวกันคือ รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดแนวชายฝั่งให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงอ่าวบ้านดอน ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร และความยั่งยืนของทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญ ที่กำหนดรายได้และความมั่นคงทางอาหารของครั้วเรือชาวประมงอ่าวบ้านดอน นอกจากนี้ความสามารถในการปรับตัว และต้นทุนการผลิตและราคาสัตว์น้ำที่ชาวประมงขายได้ และพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของครั้วเรือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความมั่นคงทางอาหารของครั้วเรือ

Abstract

The objective of this study is to evaluate food security in coastal fishing communities which classify by occupational group; the mussels fisherman group, commercial fisherman group, employed fisherman group, and fishery product trader group. This study also tries to answer the situation of food security in each group and individual, household adaptability, the problem and how to fix the problem of household food insecurity. The scopes of this study cover two dimension of food security, which is the accessibility and stability in food security, household adaptability patterns in the past, the community role effect food security.

This study finds the accessibility of food in term of the convenience for food material in 10 groups. Most of household can access food material in high level, 9 point. While the stability of food security find in medium level, 5.78 point (from 4.80-7.49 point).

The adaptability of household was analyzed according to risk and affect from (1) Sea Food Bank which allow private occupy public sea, (2) the enforcement restrictions make capitalism invading mussels outside the permitted area without control (3) the problem of waste water from shrimp farms and communities. Fishermen need to invest significantly in size boat and increasing the type and quantity of equipment which requires high investment. Income and investment is a key factor for adjustment. Not only has the adjustment happened in the household, the fishermen also adapted by grouping. A fishermen group along the Gulf Coast Bandon was established in formal and informal group. The objective of the group is to preserve the natural resources and environment along the coast to be sustainability.

The abundance of fishery resources in Bandon Bay, the ability to access resources and the sustainability of resources are the key factor to define the income and the food security of households in Bandon Bay. Moreover, the adaptability and the cost of production and the price of fishery product, and spending behaviour and savings of households is also an important factor in determining the food security of households